

Kallion seurakunnan lausunto työnjaon ohjaavista periaatteista, yhteisten palveluiden tulevaisuuden visiosta ja työnjaon keskeisistä muutoksista

Yleistä

Työnjaon ohjaavien periaatteiden ensimmäinen ja toinen lähtökohta ovat kirkkolain mukaisia ja selkeitä. Seurakunta on kirkon perusyksikkö. Seurakuntayhtymä tuottaa seurakunnille niiden tarvitsemia hallinto- ja tukipalveluita. Tämän lisäksi tavoitteena on tässä prosessissa päättää niistä yhteisistä tehtävistä, joita yhtymä tekee. Kallion seurakunta näkee, että haluamme erityisesti vahvistaa hyvin hoidettujen tukipalvelujen roolia yhtymästä.

Pidämme tärkeänä, että valta, rahat ja vastuu jaetaan tässä työnjaon prosessin yhteydessä selkeästi niin, että samalla sisäinen hallinto karsitaan minimiin. Kallion seurakunta esittää, että luovumme kaikesta sellaisesta sisäisestä, erillisestä rahanjaosta, joka ei tuota joko lisärahaa tai merkittävää rakenteiden välistä yhteistyötä. Näin ollen tarveharkintaisesta määrärahasta, yhtymän jakamasta tuesta seurakuntien tekemään diakoniatyöhön tai yksittäisten seurakuntien tekemästä seurakuntatyöhön kohdistuvista avauksista tai rahoituksesta tulisi siis luopua. Näiden avustusten ja rahoitusten summa pitäisi jakaa seurakunnille määrärahojen jakokriteerien suhteessa ilman sisäistä hallintoa.

Kallion seurakunta näkee, että keskipitkällä aikavälillä on ilmeistä, että nykyinen seurakuntarakenne ei tule turvaamaan riittävän laadukkaan seurakuntatyön edellytyksiä. Osa yhteisten palveluiden järjestämisen ongelmista johtuu myös varsin eri kokoisista seurakunnista. Tämä mahdollistaa näkemyksemme mukaan juuri yhtymän irtaantumisen seurakuntien tarpeista ja todellisuudesta. Kallion seurakunta on valmis keskustelemaan osana työnjakoprosessia myös seurakuntarakenteen muutostarpeista tai joidenkin tehtävien hoitamisesta rovastikuntapohjaisesti.

Kallion seurakunta kiinnittää huomiota siihen, että tässä työnjakoesityksessä ei ole riittävää yhtenäisyyttä Kirkko Helsingissä -strategiatyöhön. Yhteisten palveluiden tulevaisuuden visiosta puuttuvat sanoituksena Kirkko Helsingissä 2030 -visiossa esillä olevat monikielisyys ja sukupolvisuus. Lisäksi toivoisimme nykyistä enemmän kiinnitettävän huomiota kokonaiskirkolliseen tai pääkaupungin yhteiseen yhteistyöhön mm. tukipalvelujen ja järjestelmien osalta. Yhtymän oman vision ja työnjaon tulisi olla nyt esitettyä selkeämpi. Työnjaosta tulisi käydä ilmi, miten yhtymä palvelee seurakuntien henkilökuntaa ja kirkkoherraa, sekä millaisia keskitettyjä palveluita yhtymältä saa seurakunnan jäsen.

Helsingin seurakuntayhtymässä on ollut käynnissä Työnjakoprojekti 2026. Tätä projektia on käytetty perusteena, kun Yhteinen kirkkoneuvosto on vastannut piispantarkastuksen raportin suositukseen pienentää yhtymän hallinto- ja tukipalveluiden saamaa rahaosuutta suhteessa seurakuntien saamaan rahoitukseen. Nyt lausunnolla oleva esitys ei kuitenkaan tuo muutosta tähän keskeiseen kysymykseen.

Määrärahojen jakosuhte on päätettävä ensin

Kallion seurakunta on tehnyt aiemmin ja uudistaa nyt ehdotuksen yhtymän ja seurakuntien välisen jakosuhteen muutoksesta niin, että palvelukeskuksen ja yhteisten palveluiden rahoitusosuus on 40% ja seurakuntien 60%.

Yhtymän ja seurakuntien välinen jakosuhte on hyvä päättää, koska on ilmeistä, että ilman selkeää ohjaavaa jakosuhtepäätöstä ei todellisia säästöjä synny, eikä valintoja ja luopumista pystytä tekemään. Vaikka työnjakoprosessin yksi selkeä tavoite oli valita asioita, joita emme enää tee, niin näitä tehtäviä ei ole löytynyt. Ohjaavaan periaatteeseen neljä tämä on kirjoitettu myös auki.

Yhtymän tuottaman oman informaation perusteella kehitys henkilöstömäärän suhteessa on jatkanut tilannetta, jossa yhtymän henkilöstömäärä kasvaa ja seurakuntien vähenee. Vuosina 2019-2024 yhtymän työntekijämäärä on vähentynyt 53 henkeä ja seurakuntien 140, eli melkein kolminkertaisesti. Kuluvana vuonna seurakunnissa työntekijämäärä on edelleen vähentynyt, mutta yhteisten palveluiden henkilöstön määrä on sen sijaan kasvanut viime vuodesta. Tämä ei ole hyvä suunta, koska se näivettää seurakunnat ja vie niiltä toiminnan edellytykset. Seurakuntien elinvoimaisuus vaatii riittävät resurssit.

Kokonaisuuden hahmottamista helpottaisi, jos yhteinen seurakuntatyö olisi vielä selkeämmin omana kokonaisuutenaan, erillään yhteisistä palveluista. Pidämme tärkeänä, että yhteisellä seurakuntatyöllä on tiivis yhteys seurakuntien työhön, koska ne molemmat toteuttavat kirkon perustehtävää.

Yhteisten palveluiden ohjaavat periaatteet ja visio

Työnjaon ohjaavat periaatteet eivät ole kaikilta osin ymmärrettäviä tai oikeansuuntaisia. Periaatteet 1 ja 2 ovat olennaisimpia. Periaatteesta 2 voitaisiin säilyttää ensimmäinen virke ja ymmärrettävyyden lisäämiseksi karsia loppuosa.

Periaate 3 on vaikeaselkoinen ja monitulkintainen. Esitämme sitä poistettavaksi. Lause: "Tukemalla seurakuntien kehittymistä kirkkona Helsingissä dialogissa luottamushenkilöiden, työntekijöiden ja strategisten kumppaneiden kanssa vastaamaan seurakuntalaisten tarpeisiin" - on ilmaisu, jonka sisältö tai toimijasuhteet ovat varsin epäselvät ja se poikkeaa jo varsin kauas yhtymän tehtävästä. Esitämme lauseen poistamista.

Periaate 4 on ongelmallinen, sillä se rajaa päätöksiä liian paljon. Jos mitään ei voida jättää tekemättä, rohkea priorisointi ja myös taloudellisten säästöjen löytäminen käy vaikeaksi. Luopuminen voidaan tehdä myös hallitusti.

Pidämme onnistuneena ja selkeänä visiolausetta: ”Yhteiset palvelut ovat seurakuntia varten”. Oleellista on, että tukipalvelut vastaavat seurakuntien tarpeisiin. Tällä hetkellä kehittämissuunnitelmat tulevat seurakunnille yllätyksenä ja tarpeet hyvin harvoin nousevat seurakunnista tai ovat priorisoitu seurakuntien johdon toimesta. Muilta osin voimme hyväksyä tukipalveluiden visiolauseet.

Yhteisen seurakuntatyön visiolauseista pidämme epämääräisenä ja keskeneräisenä lausetta ”keskitymme tukemaan seurakuntien diakoniaa”. Esitämme oman näkemyksen yhteisen diakoniatyön rajauksesta myöhemmin. Lisäksi yksinkertaistaisimme lausetta: ”Mahdollistamalla seurakunnista nousevien kehittämistarpeiden yhteistä kehittämistä sekä tukemalla seurakunnissa tehtävää kehittämistyötä muun muassa tarjoamalla analysoitua tietoa toimintaympäristön muutoksista” muotoon: Tarjoamme analysoitua tietoa toimintaympäristön muutoksista ja tuemme näin seurakuntia. Pidämme tärkeänä tilastotietoa, mutta sen analysointi ja kehittäminen tulee tapahtua seurakunnissa.

Tukipalveluissa palvelukeskusajatteluun

Tukipalveluista seurakunnan työn kannalta oleellisimpia ovat hautaus-, talous-, henkilöstö-, IT-, keskusrekisteri- ja viestintäpalvelut. Näitä kaikkia palveluita voimme hyvin kehittää jatkossa nimenomaan palvelukeskusmallilla.

Työnjaon kannalta olisi helpompaa ja järkevämpää, jos asia, joka on yhtymän vastuulla, hoidettaisiin alusta loppuun yhtymässä. Tästä esimerkkinä IT-palvelut. Naapuriyhtymissä työntekijä saa it-palvelut päätelaitteisiin saakka kokonaan yhtymästä. Meillä on muotoiltu oma moniportainen malli, jossa tehtäviä ja maksuosuutta on sijoitettu sekä yhtymään että seurakuntiin, joka aiheuttaa sekavuutta ja päällekkäistä työtä. Tässä Kallion seurakunta ehdottaa selkeyttä.

Digitaalisten palveluiden kehitys tulee tehdä liiketoiminnallisista lähtökohdista siten, että jokainen rakennettava ominaisuus ja palvelu tukee organisaation tavoitteita ja strategiaa. Tarvitsemme yhteisiä investointeja seurakuntien viestintätoimintojen tueksi uudistamalla verkkosivuja, joilla tavoitetaan strategian kohderyhmän nuoret aikuiset ja monikieliset.

Yhtymällä tulee olla selkeä suunnitelma siitä, miten ja millä aikavälillä se muuttuu osto-organisaatiosta kehitysorganisaatioksi. Se myös todennäköisesti tarvitsee ulkopuolelta avuksi kokeneita asiantuntijoita sekä teknistä osaamista viemään projektit maaliin sekä varmistamaan, että kaikki digipalveluiden ja IT-järjestelmien kehitys vie organisaatiota lähemmäs sen omia tavoitteita. Järjestelmätoimittaja ei tässä auta, sillä vastuuta yhtiön johtamisesta ei voi ulkoistaa kumppanille.

Kiinteistöpalvelut seurakunnille tärkeitä

Kallion seurakunta pitää erityisen tärkeänä sitä, että kiinteistökehitykseen annetaan lähivuosina riittävästi resurssia, jotta talouden kannalta merkittävimmät kiinteistöratkaisut voivat edetä. Kiinteistötoiminnan perusprosesseissa on merkittäviä työtä hidastavia toimintatapoja, joiden kuntoon saattaminen on tärkeää. Pitkällä aikavälillä kiinteistöistä luopuminen mahdollistaa merkittävät säästöt myös henkilöstön osalta.

Kallion seurakunta esittää, että yhtymä jatkossakin huolehti urkujen ja flyygeleiden (eli nk. arvosoitimien hankinta, peruskorjaus, korjaus- ja huoltokustannuksista, poislukien flyygeleiden viritys. Yksittäisissä seurakunnissa ei valitettavasti ole riittävästi asiantuntemusta urkujen teknisestä kunnosta. Tätä toimintaa varten yhtymässä on kiinteistöjohtajan apuna urkuasiain työryhmä, jossa on edustettuna maan paras asiantuntemus. Ryhmän tarkoituksena on huolehtia urkujen mahdollisimman pitkää elinkaaresta ja kuhunkin kohteeseen parhaiten sopivasta, kustannustehokkaasta korjauksesta tai urkujen uusimista. Ryhmällä ei ole omaa budjettia, vaan varsinaiset päätökset tekee kiinteistöjohtaja tai YKN. Urut kuuluvat nk. kiinteään sisustukseen, joka on ollut yksi peruste niiden kustannusten hoitamiseksi yhtymästä.

Yhteistä kehittämistä ei tule tehdä yhtymässä

Erlainen kehittämisen ja kehittymisen tuki on yhtymässä tällä hetkellä liiallisesti resursoitua. Tähän supistettavaan kokonaisuuteen kuuluvat tilannehuone ja siihen liittyvät projektikehittämisen ja strategisen kehittämisen palvelut sekä yhtymän johtajan toimisto. Jo piispantarkastuksen raportti kehotti kiinnittämään huomiota siihen, miten seurakunnissa uuvuttaviksi koettuja kehittämisprojekteja olisi kokonaisuutena vähemmän ja niiden aloite nousisi seurakuntien tarpeista.

Yhteisten palveluiden tulevaisuuden visiosta voidaan poistaa/karsia/vähentää "palvelumuotoilu, palveluiden ja prosessien systemaattinen mittaaminen ja kehittäminen." Sen sijaan toivomme, että yhtymä vastaa edelleen laadukkaista tilastoista ja tuottaa niitä seurakuntien johtamisen tukemiseksi.

Ydinpalveluryhmien roolin esiintuominen on esityksessä hyvää. Ryhmät toimivat kehittämisen ytimenä eri seurakunnallisen työn osa-alueilla koko kaupungin laajuisesti. Ydinpalveluryhmien sisällöllisen vastuun olisi tärkeä kuitenkin olla vastuukirkkoherralla ja kirkkoherrankokouksen puheenjohtajan tulee toimia ydinpalveluryhmän johtoryhmän puheenjohtajana. Näin seurakuntatyön johto pysyy seurakunnissa. Yhtymä huolehtii tässäkin järjestelmän ja prosessit, seurakunnat sisällön ja toiminnan.

Yhteinen seurakuntatyö

Yhteinen seurakuntatyö on samaa kirkon perustehtävää, jota myös seurakunnissa hoidetaan. Oleellista on yhdessä keskustellen sopia ne osa-alueet, jotka hoidetaan yhteisesti. Esimerkiksi Vantaan seurakuntayhtymässä tämä asia hoidetaan niin, että kirkkoherrankokous toimii yhteisen seurakuntatyön johtamisessa ja priorisoinnissa merkittävässä roolissa.

Yksityiskohtaisia kommentteja yhteisen seurakuntatyön säilytettävistä osioista:

- Avoimeksi esityksessä jää, mikä on yhteinen rooli diakonityössä. Kallion seurakunnan näkemyksenä on, että diakoniatyö seurakunnissa tarvitsee yhtymästä tuekseen hallinnon koordinointi- ja järjestelmätuen.
- Kasvatuksessa yhteisistä palveluista tärkein on leirikeskusvuorojen jakamisen koordinointi sekä iltapäivätoiminnan sopimukset ja laskutus

- Lähetystyön asiantuntijapalvelut saadaan hankittua lähetysjärjestöistä ja tätä palvelua seurakunnat eivät tarvitse yhtymän palveluina.

Pidämme hyvänä erityisdiakonian ja erityisnuorisotyön käsitteistä luopumista. Kallion seurakunta toivoo, että erityisesti asunnottomien palveluiden kehittäminen nostettaisiin yhtymän diakoniatyön kehittämistoimenpiteiden kärkeen, koska ryhmä on iso ja tällä hetkellä palvelu ei ole samantasoista kuin seurakuntien alueella asuvien saama taloudellinen ja diakoninen palvelu.

Säilytettävät palvelut on syytä koota 1-2 Varustamoon. Muiden Varustamojen osalta esitämme, että niistä luovutaan.

Kallion seurakunta esittää, että yhtymän ylläpitämänä Waste&Feast -ravintoiloista luovutaan. Tässäkin tarpeena on, että yhtymä huolehtii Stadin Safkan prosesseista, järjestelmistä ja tuotelupauksesta, mutta ei tuota itse palvelua, vaan tarjoaa sen seurakuntien yhteisöruokailujen käyttöön.

Pidämme esityksiä perheneuvonnan ja sairaalasielunhoidon osalta järkevänä.

Yhteisten palveluiden työntekijät osallistuvat seurakunnissa tehtävään työhön

Esityksessä on ehdotus, että yhteisten palveluiden työntekijät tekevät työtä myös seurakunnissa. Tämä voi auttaa ymmärtämään seurakuntatyön todellisuutta. Lähtökohdan tulee kuitenkin olla se, että yhteisissä palveluissa työskentelee vakituisesti vähemmän työntekijöitä, ja suurin osa työntekijöistä tekee päätyökseen hengellistä perustehtävää seurakunnissa. Sama varaus koskee myös yhteisten palveluiden työntekijöiden työskentelyä yhteistyöverkostoissa.

Tehokas yhteistyö vaatii myös aikaa perehdyttämiseen ja suunnitteluun. Tämä taas on sisäistä työtä, joka voi johtaa ei niin tehokkaaseen työn tekemisen tapaan. Yhteistyöhön ja yhteiseen tekemiseen suhtaudumme positiivisesti.

Seurakuntien erikoistuminen vai tasalaatuisuus

Työnjakoprosessissa ei ole päästy vielä siihen vaiheeseen, että voisimme keskustella seurakuntien erikoistumisesta ja sitä, miltä osin on tarve yhteisiin palvelulupauksiin. Tämä kysymys koskee myös keskustelua tulevaisuuden seurakuntarakenteesta. Esimerkkinä on materiaalin maininta siitä, että ”Diakonian ydinpalveluryhmä tarkastelee ja kehittää diakonian kokonaisuutta yhdessä seurakuntien kanssa vuoden 2025 aikana tehden yhteisen toimintamallin, jota sovelletaan eri seurakunnissa alueen tarpeiden mukaisesti. Ajatuksena että diakonian palvelut olisivat samanlaatuisia kaikkialla Helsingissä.” Onko tämä oikeasti sovittu tavoitetila.

Kallion seurakunta näkee, että esimerkiksi taloudellisen avustamisen suhteen tämä voisi olla tärkeää. Minkä tahansa seurakunnan alueella apua haettaisiin, siihen pystyttäisiin aina samalla laadulla vastaamaan. Sen sijaan vähenevien resurssien osalta olennaisempaa voisikin olla, että joku seurakunta ottaa vastuu esimerkiksi jostakin tukea tarvitsevasta

ryhmästä ja toisessa tähän ei niinkään panosteta. Tämä voisi myös paremmin huomioida seurakuntien ja alueiden erilaiset tarpeet.

Kanttori- ja sunnityön tarkastelu

Merkittävin osa kanttoreista ja sunnityöistä on seurakuntien työntekijöitä. Seurakuntien työntekijöitä ei kuitenkaan osana tätä prosessia virallisesti kuultu, mikä on ongelmallista. Kallion seurakunnan seurakuntaneuvosto on kuullut näitä työntekijöitä epävirallisesti.

Kuulemisen pohjalta neuvosto on ymmärtänyt, että on tärkeää, että hautausmaiden kappeleissa on kanttoreita, jotka tekevät nimenomaan sitä työtä täydellä työajalla. Kappeleiden siunausvuoroja järkevöittämillä tätä osa-aluetta voidaan tehostaa. Tässä kuitenkin se osaaminen, jota työtä tekevillä on tulisi ottaa käyttöön. Seurakuntien kanttorit hoitavat nyt sopivan määrän soittovuoroja siunauskappeleissa, niiden sijoittamisesta voidaan keskustella. Jos työtä tehostaisi esimerkiksi se, että hautausmaakanttorien työtä ohjattaisiin ja johdettaisiin esimerkiksi ”vastuuseurakuntamallin” kautta lähiseurakunnasta, niin tällaista pohdintaa on varmasti hyvä jatkaa.

Sunnityöiden tyypitehtävänkuvuihin liittyvä muutosehdotus on varsin pieni yksityiskohta, joka tarkoittaisi ehdotetussa muodossa tehtävien siirtämistä yhteisistä palveluista seurakuntien hoidettavaksi. Kyseessä on siis sisäinen rahansiirto, ei säästötoimi tai päätös toiminnasta luopuminen. Tällaista prosessia ei voida tehdä kuulemalla niitä, joita päätös koskee. Isompi kysymys on se, miten ja millaisella prosessilla kiinteistöjen huolto- ja ylläpitotoimet yleisesti hoidetaan ja miten tämän järjeistämässä olisi mahdollisuus saada säästöjä.

Kansainvälinen seurakunta

Uuden seurakunnan perustamisen sijasta kannatamme nykyistä voimakkaampaa tukea olemassa oleville monikielisille yhteisöille ja seurakunnissa tehtävälle monikieliselle työlle. Uudistamme ehdotuksen, että hallinnollisen rakenteen sijasta tiivistetään monikielisen työn kieliperusteisten ryhmien työtä esimerkiksi keskittämällä työtä yhdelle tai ainakin harvemmille kirkoille. Yhden kirkoista olisi hyvä toimia pisteenä, joka olisi auki koko ajan ja josta ihminen saisi tarvitsemansa tiedon.

Kansainvälisen hallinnollisen seurakunnan perustaminen ei Kallion seurakunnan näkökulmasta vastaa niihin kysymyksiin ja tarpeisiin, joita eri kieliä kotikielensä puhuvilla uussuomalaisilla tai maassamme vieraana olevilla on. Kokeilun ehdottama malli lähtee hallinnon tarpeista enemmän kuin vieraskielisten ihmisten tarpeista. Lisäksi se on taloudellisesti raskas eikä edesauta ihmisten integroitumista.

Tunnistamme, että seurakuntien ja koko kirkon tulevaisuus on paljon kiinni siitä, miten onnistumme kutsumaan ja integroimaan monikieliset ihmiset olemassa oleviin seurakuntiin.

Markkinointi ei ole perussääntötasoinen tehtävä

Asiakkuudenhallinta ja markkinointi ovat tärkeitä osa-alueita jäsenien hankkimisessa ja jäsenyyden vahvistamisessa. Markkinointia ei tule kuitenkaan lisätä yhtymän hoidettaviin tehtäviin eikä myöskään alistaa viestintää markkinoinnille.

Kirkon tehtävä ei ole markkinointi vaan kristillisen sanoman ja viestin esille tuonti. Markkinointi sisältyy tähän määrittelyyn viestinnästä ja voidaan tehdä osana sitä erikseen sovitusti (esim. joulukalenteri). Näistä panostuksista tulee tehdä aina erilliset päätökset yhdessä seurakuntien kanssa.